

LA IMPORTANCIA DE LES PRÀCTIQUES EN EMPRESA: ADQUISICIÓ DE COMPETÈNCIES PROFESSIONALES

Teresa Monllau Jaques
Universitat Pompeu Fabra
Teresa.monllau@upf.edu

Nuria Rodríguez Avila
Universitat de Barcelona
nrodriguez@ub.edu

Maria de los Ángeles Gil Estallo
Universitat Pompeu Fabra
Angels.Gil@upf.edu

Joan Miralles de Imperial Llobet
Universitat Pompeu Fabra
Joan.miralles@upf.edu

Pelegrin Viader Canals
Universitat Pompeu Fabra
Pelegri.viader@upf.edu

Resum

La realització de les Pràctiques en Empresa està considerada com un element bàsic per a garantir la connexió entre la Universitat i el món socioeconòmic on tant la Universitat com l'empresa duen a terme les seves activitats.

A través d'aquest estudi volem concloure sobre dos aspectes. En primer lloc, el benefici que en treu l'estudiant de la realització de les pràctiques en empresa, mesurat a través de la satisfacció immediata; en segon lloc, analitzar el paper del mentor com a element dinamitzador i avaluador de les pràctiques. Hem arribat a la conclusió que un 99% dels estudiants estan molt satisfets de les pràctiques realitzades. El paper del mentor varia en funció de la finalitat que té el pràcticum en el conjunt dels estudis en què es realitza.

En futurs estudis analitzarem en quina mesura la realització de les pràctiques en empresa facilita la incorporació al mercat laboral.

Abstract:

The internship is a basic item in order to obtain a hard connexion between University and social-economic world where University and Enterprises develop their activity.

In this study we want conclude about two aspects. The first one, we want to know the profit that is obtained by the Student as a consequence of internship. Also, we want conclude about the importance of mentoring as a principal element that establish the relationship between the Student and the Company.

In the future we are going to study if the labour market Integration is easier if the Student has performed work placement.

INTRODUCCIÓ

La realització de les Pràctiques en Empresa està considerada com un element bàsic a l'hora de garantir la connexió entre la Universitat i el món socioeconòmic on tant la Universitat com l'empresa duen a terme les seves activitats. La realització de les Pràctiques en Empresa aporta beneficis tant als estudiants que les duen a terme com a la Universitat i a l'empresa on aquestes tenen lloc. Per l'estudiant, la realització de Pràctiques en Empresa té els avantatges següents:

1. És una oportunitat d'aplicar al món real allò que ha estat après a les aules. Les pràctiques són una eina fonamental quan es tracta de viure en temps real els coneixements teòrics adquirits.
2. Permet adquirir competències rellevants per a moure's en l'entorn laboral. Alguns estudis (Matterhews et als. 1999) conclouen que els universitaris que han realitzat pràctiques en empresa durant la seva formació tenen més habilitat per desenvolupar un raonament crític, resoldre problemes,... etc. que els que no han tingut relació amb el món laboral.
3. Incrementa la probabilitat de trobar feina, un cop finalitzats els estudis. (Coco, 2000).

Per a la Universitat la realització de Pràctiques en Empresa també té beneficis:

1. La realització de les Pràctiques en Empresa incrementa el grau de satisfacció que l'estudiant té de la Universitat. L'estudiant que ha realitzat Pràctiques en Empresa considera que la formació que li ha proporcionat la Universitat és més completa que en el cas de no haver tingut la possibilitat de poder posar en pràctica els coneixements adquirits a les aules (Narayan et als., 2010).

2. El contacte amb l'empresa permet a la Universitat millorar la seva relació amb la realitat socioeconòmica. Aquesta relació amb l'empresa permet una reacció i adaptació més ràpida a les demandes de la societat.

L'empresa que acull l'estudiant en pràctiques també té avantatges en reduir el cost per selecció i formació de personal (Narayan et als. 2010).

La universitat en general, i la Universitat Pompeu Fabra en particular, sempre ha mostrat interès per la inserció laboral dels seus estudiants, i ha impulsat iniciatives en aquest sentit. Prova d'això és la creació de l'Oficina d'Inserció Laboral (OIL). Diverses facultats de la Universitat també han fomentat la realització de Pràctiques en Empresa. La manifestació més clara d'aquest fet és que hi ha una gran quantitat d'estudis tant de Grau (abans Llicenciatures i Diplomatures) com de Postgrau que han incorporat el Pràcticum al seu Pla d'Estudis. Ara bé, la forma en què es desenvolupa l'assignatura en cadascun dels graus és diferent; per exemple, en alguns casos la realització de Pràctiques en Empresa té caràcter d'assignatura obligatòria, mentre que en d'altres és una matèria optativa.

El curs 1999/2000, l'aleshores la Diplomatura en Ciències Empresarials va incorporar al seu Pla d'Estudis les Pràctiques en Empresa. Des de les Llicenciatures d'ADE i Econòmiques també es va fomentar la realització de Pràctiques en Empresa a través del programa Conveni Universitat Empresa (CUE). En els últims cinc anys han participat en aquests programes uns 500 alumnes. Els sectors i les empreses on han realitzat aquestes pràctiques han estat diversos. Amb el pas als estudis de grau, l'interès per la realització de pràctiques en empresa s'ha incrementat. Aquest contacte directe entre la universitat i l'empresa ha permès que, des de la universitat, es realitzin estudis per a valorar quines són les competències més importants que, des del punt de vista dels empresaris, han de tenir els estudiants en finalitzar els seus estudis (Rodríguez i Monllau, 2010).

Objectius de l'estudi

Objectiu principal

L'objectiu principal del treball realitzat ha estat analitzar i avaluar la realització de les Pràctiques que es duen a terme en els estudis de Grau i de Postgrau dirigits per professors que pertanyen a la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials de la Universitat Pompeu Fabra. Els estudiants poden completar un 5% de la totalitat dels crèdits de l'estudi. En una segona fase s'ha analitzat i avaluat la dinàmica del Pràcticum del Màster de Formació del Professorat de Secundària, Batxillerat, Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes que s'està impartint conjuntament amb la Universitat Oberta de Catalunya (UOC).

Objectius específics

Els objectius concrets que s'han plantejat per a la realització d'aquest treball han estat:

1.- Anàlisi del benefici que en treu l'estudiant, valorat a través de la satisfacció immediata. Aquest objectiu serà valorat a través de les competències que han adquirit els alumnes durant la realització de les pràctiques.

2.- Anàlisi del paper dinamitzador i avaluador que té el mentor en la realització de les pràctiques. Els estudiants, durant el temps de realització de la pràctica, se senten acompanyats pel mentor? Introduirien algun canvi?

Hipòtesis

Les hipòtesis de partida, els criteris i les metodologies utilitzades per valorar cadascun d'aquest ítem són:

H1: Les pràctiques en empresa són una oportunitat de conèixer la problemàtica que suposa l'aplicació dels coneixements adquirits a l'aula.

H2: Les pràctiques en empresa suposen una oportunitat d'adquirir competències que difícilment es poden adquirir a l'aula (Know-how).

H3: Els estudiants que han realitzat el Pràcticum valoren positivament la tasca realitzada pel mentor.

H4: El sistema de portafoli és un sistema adequat per valorar el Pràcticum

La **taula 1** és un resum dels objectius, hipòtesis, criteris d'avaluació, indicadors d'assoliment i metodologia que utilitzarem en la realització del nostre estudi.

Taula 1 Procés Lògic de execució

OBJECTIUS	HIPÒTESIS	CRITERIS D'AVUACIÓ	INDICADORS D'ASSOLIMENT	METODOLOGIA
O1 Beneficis Pràcticum.	H1: Coneixement em practica H2: Oportunidad d'adquirir competències fora Del aula (Know- how).	C1 Aplicació pràctica del coneixement adquirit a l'aula. C2 Adquisició de noves competències. C3 Mancances que es detecten en els estudis cursats.	I1 Continguts aplicats al treball I2 Coneixement a partir de La pràctica. I3 Competències adquirides durant les pràctiques.	M1 Quantitativa qüestionari en el Grau i Màster
O2. Paper del mentor	H3 Valoració positiva	C4 Valoració de la tasca del mentor.	I4 Informació estudiants sobre el mentor. I5 Funcions del mentor.	M1 Quantitativa qüestionari en el Grau i Màster M2 Qualitativa entrevistes profunditat estudiants en a
O3 Mentor avaluador de les pràctiques.	H4 Portafoli com sistema de valoració Pràcticum	C4 Valoració del sistema de portafoli.	I6 Obtenir informació sobre la opinió dels alumnes sobre el sistema d'avaluació	M2 Qualitativa entrevistes profunditat estudiants en a

Fonts: Elaboració propia

Metodologia

La metodologia utilitzada va ser tant qualitativa, a través d'entrevistes en profunditat com quantitativa a través de l'anàlisi quantitatiu de qüestionaris formulats als estudiants 46 estudiants. Per dur a terme els nostre treball analitzarem i avaluarem les Pràctiques en Empresa que es realitzen a la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales. També s'analitzarà i avaluà la dinàmica del Pràcticum del Màster de Formació del Professorat de Secundària, Batxillerat, Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes que s'està impartint conjuntament amb la Universitat Oberta de Catalunya (UOC). El nombre d'entrevistes en profunditat realitzades ha estat de 67.

La finalitat de les Pràctiques en empresa en els estudis de grau és que l'estudiant entri en contacte amb el món laboral i sigui capaç d'aplicar els coneixements i les competències que el

món professional li exigeix. Havent cursat el grau, l'estudiant pot exercir un ampli ventall de professions. El Màster de Formació del Professorat de Secundària habilita per a l'exercici d'una professió específica: la de docent d'ensenyament secundari.

En el cas dels graus, l'assignatura de Pràctiques en Empresa té 14 crèdits i és de caràcter optatiu. És l'estudiant, amb el suport de la Universitat, el que es preocupa d'obtenir una empresa on poder realitzar la pràctica. Aquestes pràctiques han d'esser remunerades i en alguns casos, l'estudiant té l'opció de continuar treballant a l'empresa. El Pràcticum del Màster de Formació del Professorat és de 14 crèdits, i són de caràcter obligatori. Els centres on els alumnes cursen el Pràcticum s'elegeixen entre els que el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya reconeix com a centres formadors. El criteri d'elecció és l'afinitat entre el seu projecte docent i les competències que l'alumne de màster ha d'assolir. En cap cas l'alumne es pot quedar a treballar al centre un cop acabades les pràctiques.

En el cas del màster, la coordinació entre mentor i la universitat s'aconsegueix per mitjà de diversos mecanismes:

1. Coneixement previ entre el tutor del Pràcticum i el mentor.
2. Reunió amb tots els mentors del màster.
3. Contacte, via correu electrònic, entre el mentor i el tutor al final de cada fase.
4. Contacte permanent, via correu electrònic, en cas que hi hagi qualsevol tipus de comentari a fer.
5. El tutor de la universitat assisteix a una classe impartida per l'alumne del màster.
6. El mentor, juntament amb el tutor i un altre professor del màster, forma part del tribunal que avalua el Treball Final del Màster de l'alumne.

La **taula 2** resumeix les diferències entre les dues dinàmiques. Analitzar-les i comparar-les ens permetrà obtenir unes conclusions més enriquidores.

Taula 2 .-Diferències entre Pràctiques en empresa i "Pràcticum".

Pràctiques en empresa (Grau)	"Pràcticum" (Master)
Representen un 5% dels crèdits de l'estudi	Representen un 25% dels crèdits de l'estudi.
Són de caràcter optatiu.	Són de caràcter obligatori.
L'empresa selecciona l'estudiant que vol fer les pràctiques.	Els responsables del programa assignen l'alumne al centre.
L'estudiant rep una compensació econòmica.	L'estudiant no rep una compensació econòmica.
En alguns casos hi ha la possibilitat de quedar-se a l'empresa	No hi ha la possibilitat de quedar-se al centre on s'han realitzat les pràctiques.
Les tasques que es poden realitzar a l'empresa són de diferents tipus.	La tasca realitzada en el centre està molt definida. És igual per a tots els estudiants.
L'estudiant compagina pràctiques i estudis.	L'estudiant té un període de dedicació perfectament definit per a la realització de les pràctiques.

Font: Elaboració pròpia.

Resultats obtinguts

A través dels qüestionaris i de les entrevistes en profunditat, els resultats obtinguts han estat els següents:

Competències necessàries per al desenvolupament de la feina realitzada

Els resultats obtinguts dels qüestionaris que han estat complimentats pels estudiants del grau, que han fet pràctiques, es mostren a la taula 3:

Taula 3.- Valoració de les competències que són necessàries per poder realitzar la pràctica (en valors relatius %)

	HABILITATS	Grau importància				%	N
		Elevat	Bastant	Escàs	Nul		
C1	Capacitat tècnica	34,8	45,7	17,4	2,2	100	46
C2	Capacitat d'aprenentatge	69,6	21,7	2,2	6,5	100	46
C3	Administració de treball	73,3	11,1	11,1	4,5	100	46
C4	Habilitat de comunicació oral	47,8	30,4	21,7	0	100	46
C5	Sentit de la responsabilitat	71,7	19,6	6,5	2,2	100	46
C6	Facilitat d'adaptació	34,8	54,3	8,7	2,2	100	46
C7	Creativitat i iniciativa	28,3	47,8	21,7	2,2	100	46
C8	Implicació personal	37	52,2	8,7	2,2	100	46
C9	Motivació	56,5	28,3	13	2,2	100	46
C10	Receptivitat de les crítiques	41,3	37	17,4	4,3	100	46
C11	Puntualitat	45,7	30,4	23,9	..	100	46
C12	Relacions amb l'entorn laboral	56,8	29,6	13,6	..	100	46
C13	Capacitat de treballar en equip	60,9	21,7	10,9	6,5	100	46

Font: Elaboració pròpia a partir dels qüestionaris complimentats pels estudiants.

Tal i com es pot deduir a partir de la taula 3 les competències més valorades són:

- C2: Capacitat d'aprenentatge.
- C3: Administració del treball.
- C5: Sentit de la responsabilitat.
- C9: Motivació.
- C12: Relació amb l'entorn laboral.
- C13: Capacitat del treball en equip.

Els resultats obtinguts són coherents amb el que cal que les empreses esperin quan tenen un estudiant en pràctiques: que aprengui, que sigui responsable, que estigui motivat, que se sàpiga administrar la feina i que sigui capaç de treballar en equip.

Aplicació pràctica del coneixement adquirit a l'aula.

En primer lloc és important aclarir que els coneixements adquirits a l'aula que s'han aplicat durant la realització de les pràctiques tenen una relació directa amb el tipus de feina per al que s'ha estat "contractat". En aquest aspecte hem de remarcar que la majoria dels estudiants en pràctiques són "contractats" per a realitzar tasques administratives, comptables i comercials. Un aspecte a ressaltar és que el 99% dels entrevistats afirmen que el més útil de les pràctiques ha

estat conèixer les empreses per dins: el seu funcionament, la seva organització, les relacions humanes i la dinàmica de treball, que moltes vegades força l'estudiant en pràctiques ha aprendre a treballar sota pressió.

El paper del mentor

Tot i que les dinàmiques que segueixen els mentors dels estudis del grau i del màster són diferents, en tots dos casos la satisfacció dels estudiants amb la feina realitzada pel mentor és molt satisfactòria. Un percentatge petit d'estudiants del grau afirmen que tot i tenir tota la informació en el PDA de l'assignatura i al web de la facultat els hagués agradat un reunió presencial al principi de la pràctica amb el tutor acadèmic. En el cas dels estudiants del màster tots mostren la seva satisfacció amb la feina realitzada pel mentor i la dinàmica del procés de tutoria.

Conclusions

Les pràctiques son valorades molt favorablement per tots els estudiants que les han dut a terme. Per a la universitat són un element dinamitzador ja que permet avaluar les mancances i fortaleses de la formació que imparteix. Per l'empresa, també suposa un benefici sempre que la visió estratègica predomini sobre una visió a curt termini. La visió estratègica implica la incorporació a l'equip empresarial d'aquells estudiants que millor s'adapten a les característiques de l'empresa i de la feina realitzada. En la visió a curt termini l'empresa tan sols es preocupa per una reducció de costos sense tenir en compte l'increment de la qualitat de l'equip humà que forma part d'aquesta empresa. L'estudiant té, per una banda, l'oportunitat d'aplicar una estructura de raonament que ha adquirit durant els estudis realitzats, per altra banda aprèn a moure's en el món de l'empresa i del lloc de treball.

El paper principal del mentor acadèmic durant la realització de les pràctiques varia en funció de la finalitat que tenen les pràctiques i dels estudis en els que es realitzen. En el cas dels estudiants de grau el paper del tutor acadèmic, tot i fer una tasca de formació, és bàsicament de suport. La formació tècnica de l'estudiant és duta a terme pel tutor de l'empresa a través del seu equip de treball. En el cas dels estudiants de màster, que són més especialitzats, el paper del tutor acadèmic és bàsicament formatiu i compateix aquesta tasca amb el mentor en el centre on s'ha realitzat la pràctica. Un 99% dels estudiants que han realitzat les pràctiques recomanarien als seus companys realitzar pràctiques en una empresa.

Bibliografia

- Agència per la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU), (2011): "Universitat i treball a Catalunya 2011. Estudi de la inserció laboral de la població titulada de les universitats catalanes". http://www.aqu.cat/doc/doc_14368286_1.pdf
- Allen, T.,D., Eby, L.T., O'Brien, K.E., Lent, E., (2008): " The State of mentoring research: A qualitative review of corrent research methods and future research implications", *Journal of Vocational Behavior*, Núm. 73. 343-357.
- Carter, M., Francis, R., (2010): "Mentoring and beginning teachers' workplace Learning", *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, Núm. 9. 249-262.
- Coco M.,(2000): "Internship: A try before you buy arrangement", *Advanced Management Journal*, Vol. 65, Núm. 2. 41-43.
- Ebi,L.T., Lockwood, A.L., Butts, M., (2006): "Perceived suport for mentoring. A múltiple perspectives approach", *Journal of Vocational Behavior*, núm. 68. 267-291.

- Kammeyer-Mueller, J.D. i Judge, T.A., (2008): "A quantitative review of mentoring research: Test of a model", *Journal of Vocational Behavior*, Núm. 72. Pág 269-283.
- Karayanan, V.K., Old, P.M. y Fukami, C.V. (2010): "Determinants of Internship Effectiveness: An exploratory model", *Academy of Management Learning & Education*. Vol. 9, núm. 1. Pág 61-80.
- Matthews, C., y Zimmerman, B.B., (1999): "Integrating service learning and technical communication: Benefits and challenges", *Technical Communication Quarterly*. Núm 8. Pág 383-404.
- Monllau, T.M y Rodríguez, N., (2010): "El nou paradigma docent i la problemàtica de la implantació a les escoles d'empresarials d'acord amb el Pla Bolonya. Els estudis a les empreses cobreixen les expectatives dels empresaris?", *Papers: Revista de Sociologia*. Núm. 1, Vol. 95. Pág: 95-213.
- Nrayanan, V.K., Olk, P.M. i Fukami, C.V. (2010): "Determinants of internship effectiveness: an exploratori model", *Academy of Management Learning & Education*, Vol. 9, Núm. 1. 61-80.

Qüestions i/o consideracions per al debat

- La realització de les pràctiques en empresa determinen un millor grau d'integració de l'estudiant en el món laboral?
- Des d'un punt de vista empresarial és adequada la política de canviar de becari i no contractar noves persones?
- La visió del món laboral que tenen les dones és diferent de la dels homes?
- Quin ha de ser el paper del tutor de l'empresa i quin el del tutor acadèmic? Tenen la mateixa funció?
- La funció del tutor és diferent segons les característiques del estudi en que es realitzen aquestes pràctiques?